

Hyvinvointiyhteiskunnan turvaaminen edellyttää maahanmuuttajien kotouttamista ja pitkäjänteistä perhepolitiikkaa

Perheiden ja kotoutumisen tuki

Monikulttuurinen osaamiskeskus

Kotipuu-toiminta

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Kotipuu-toiminnan tavoitteena on edistää maahanmuuttajaperheiden, -lasten ja -nuorten hyvinvointia ja kotoutumista. Toimintaa rahoittaa Raha-automaattiyhdistys. Tutkimukseen perustuvan, pitkäjänteisen vaikuttamistyön tulokset näkyvät muun muassa nykyisessä laissa kotoutumisen edistämisestä. Vuonna 2013 annettiin kahdeksan pyydettyä lausuntoa ja tehtiin yksi kannanotto aiheina muun muassa maahanmuuton tulevaisuus, lastensuojelu, varhaiskasvatus ja järjestöjen rooli kotouttavassa toiminnassa. Toiminnan 10-vuotisjuhlan kunniaksi julkaistiin *Olemme muuttaneet – ja kotoudumme* –kirja, joka toimitettiin yhteistyössä Väestöntutkimuslaitoksen kanssa.

Toimintamallit

Helsingin kaupungin sosiaalilautakunnan rahoituksella toteutettiin *Tasa-arvoa ja seksuaaliterveystietoa kotoutumiskoulutukseen* –hanke (TASE). Hankkeen tuloksena tuotettiin materiaali kotoutumiskoulutusten opettajien käyttöön. Tuotettu materiaali sisältää PowerPoint-sarjan viiden opetustunnin sisällöksi sanastoineen ja tehtävineen sekä materiaalin käyttöön ohjaavan oppaan opettajalle. Materiaali on vapaasti käytettävissä Monikulttuurisen osaamiskeskuksen nettisivuilla.

Vertaisryhmätoiminta pyrittiin edelleen juurruttamaan. Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan rahoittama vanhemmuutta ja maahanmuuttajien osallisuutta vahvistava vertaisryhmätoiminnan arviointihanke (ARVI) päättyi alkuvuodesta. Arvioinnin tuloksia on hyödynnetty vertaistoiminnan kehittämistoiminnassa luomalla mallia ja sitä tukevaa koulutusta, joiden avulla maahanmuuttajayhdistykset voisivat ottaa vertaistoiminnan omaan toimintaansa ja tarjota sitä kotouttavana palveluna kunnille.

Lisäksi otettiin uudistettu painos maahanmuuttajien neuvontaan ja ohjaukseen kehitetystä *Kotoutujan kompassi* –mallista. Myös uusi esite ja toimintamalleja esittelevät fact sheet –materiaalit otettiin käyttöön.

Palvelut

Luennot ja koulutukset

Osana hallitusohjelmassa mainittua naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämisen ohjelmaa suunniteltiin ja toteutettiin työ- ja elinkeinoministeriön tilauksesta valtakunnallinen koulutuskokonaisuus maahanmuuttajataustaisiin naisiin kohdistuvan väkivallan vähentämiseksi kahdeksalla paikkakunnalla. Osa luennoista videoitiin etukäteen niin että materiaalia voidaan käyttää myöhemminkin. Vertaisryhmäohjaajakoulutuksia ja yksittäisiä luentoja ja alustuksia pidettiin lähinnä järjestöjen sekä varhaiskasvatuksen, opetuksen ja sosiaalityön alalla toimiville. Toimintavuoden aikana järjestettiin myös eri etnisille ja kieliryhmille suunnattuja seminaareja

yhteistyössä muiden järjestöjen ja Kansainvälisen seurakunnan kanssa. Vuoden aikana on koulutuksilla tavoitettu kaikkiaan 3157 henkilöä, joista lähes 400 henkilö on muiden järjestöjen toimijoita ja 360 henkilöä kotoutumistoimenpiteissä olevia maahanmuuttajia.

Netti- ja puhelinpalvelut

Maahanmuuttajille kohdennettua neuvontaa ja ohjausta on toimintavuonna jatkettu puhelimitse. Yhteydenottoja oli lähes 300, kymmenellä eri kielellä. Lisäksi järjestöissä ja julkisella sektorilla toimivien konsultaatiota annettiin yli 100 kertaa. Aiemmin suunnitellusta one-to-one –nettivastaanotosta luovuttiin, sillä puhelinyhteydenottojen todettiin olevan helpoin yhteydenottotapa useimmille kotoutujille. Sen sijaan verkkopohjaista ohjausta ja konsultaatiota kehitettiin koulutustoiminnan välineenä.

Vertaistukitoiminta

Vertaistukitoimintaa lasten ja nuorten vanhemmille on edistetty järjestämällä ryhmänohjaajakoulutuksia kolme kertaa (à 16 h). Osallistujia oli yhteensä 49. Itse järjestettyjä ryhmiä pidettiin neljä.

Järjestölähtöinen auttamistoiminta

Ks. kohdat *Luennot ja koulutukset* ja *Netti- ja puhelinpalvelut*

Koulutus- ja asiantuntijapalveluiden tuotteistaminen

Koulutustoimintaa kehitettiin pilotoimalla 12 opintopäivän pituista koulutuskokonaisuutta, jonka tavoitteena on vahvistaa maahanmuuttajia työssään kohtaavien osaamista ja juurruttaa Monikulttuurisessa Osaamiskeskuksessa kehitettyjä toimintamalleja. Koulutus suunnattiin järjestökentällä toimiville sekä maahanmuuttajia työssään kohtaaville. Osanottajia ensimmäisessä koulutuskokonaisuudessa oli 15.

Mediayhteistyö ja kampanjointi

Kotipuu oli mukana asiantuntijana Ray:n tukemassa *Leijonasydän* -elokuvahankkeessa sekä Emma&Elias avustusohjelmaan liittyvässä *Mun perhe* – elokuvahankkeessa. Kansainvälisessä *Metropolis*-konferenssissa toiminta oli näkyvästi esillä sekä työpajoissa, esittelypöytänä että iltajuhlissa. Iltajuhlissa esitettiin toiminnan 10-vuotishistoriikkivideo. Toiminta on vuosittain esillä myös esimerkiksi Educa-messuilla.

Monikulttuurinen osaamiskeskus tiedottaa ajankohtaisesta toiminnastaan eri sidosryhmille neljä kertaa vuodessa lähetettävän sähköisen *Uutiskirjeen* ja Väestöliiton *Välähdyksiä Väestöliitosta* – viestin välityksellä. Uutiskirjeiden levikit ovat noin 1300 ja 1600. Näkyvyyttä toiminnan sisällöille on saatu myös kolmen radio- tai lehtihaastattelun ja kolmen blogikirjoituksen myötä. Informatiivisilla kotisivuilla vieraili noin 19 000 kävijää.

Kansainvälinen kehittämistyö

Yksikön edustaja on osallistunut perhejärjestöjen eurooppalaisen kattojärjestön (COFACE) toimintaan sekä Euroopan komission *Thematic Working Group on Early School Leaving* – työryhmän työskentelyyn. Työryhmän raportti julkaistiin vuoden lopulla.

Yhteistyö

Osaamiskeskus on koordinoanut *Monikulttuurinen lapsen etu* –verkostoa, johon kuuluu yli 20 järjestöä. Lisäksi se osallistuu mm. Helsingin kaupungin järjestöverkoston, Pakolaisjärjestöjen

verkostoon sekä vertaistukea edistävään VETO-verkostoon. Maahanmuuttajamiesten kotoutumiseen ja perhe-elämän tukemiseen liittyen perustettiin miestyönverkosto, johon kutsuttiin laajasti miestyötä tekeviä toimijoita.

Tutkimushankkeet

Tiivistä yhteistyötä tehtiin myös Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa liittyen *Etnokids*-tutkimushankkeeseen, *Lasten ja nuorten kotoutumisen indikaattorit* työhön ja osallistuttu Suomen Akatemian rahoittaman *Migrant families in Transition* -tutkimuksen toteutukseen. Etnokids-tutkimuksen tuloksiin liittyen järjestettiin seminaari yhteistyössä THL:n kanssa ja kirjoitettiin tutkimusraporttia (julkaisu keväällä 2014). Lisäksi valmisteltiin maahanmuuttajanuorten terveyden edistämiseen ja terveyserojen kaventamiseen tähtäävä hankehakemus (TED-hanke).

Julkaisut ja artikkelit

- *Anne Alitolppa-Niitamo & Minna Säävälä (2013) Johdattelua kirjan teemoihin. Kirjassa Alitolppa-Niitamo, Fågel & Säävälä (toim.) *Olemme muuttaneet ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä*. Helsinki: Väestöliitto. Anne
- *Alitolppa-Niitamo & Elina Leinonen (2014) *Lapset ja lapsuus maahanmuuttotutkimuksessa*. Hyvinvointikatsaus 1/2014.
- *Anita Novisky (2013) Vamman tai muun erityisen tuen tarpeen huomioiminen kotouttavassa työssä. Kirjassa Alitolppa-Niitamo, Fågel & Säävälä (toim.) *Olemme muuttaneet ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä*. Helsinki: Väestöliitto.
- *Anita Novisky (2013) Venäläisiä käsityksiä perheestä. Kirjassa Haapasaari & Korhonen (toim.) *Mikä perhe? Perhe eri kulttuureissa*. Väestötietosarja 26.
- *Mina Zandkarimi (2013) Kurdeille on tärkeää yhteisöllisyys ja kunnia. Kirjassa Haapasaari & Korhonen (toim.) *Mikä perhe? Perhe eri kulttuureissa*. Väestötietosarja 26.
- *Maryam Abdulkarim (2013) Somalialainen perhekäsitys on laaja. Kirjassa Haapasaari & Korhonen (toim.) *Mikä perhe? Perhe eri kulttuureissa*. Väestötietosarja 26.
- *Anita Novitsky (2014) Aikuiset vahvistavat toimivissa kumppanuussuhteissa lapsen kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Kirjassa *Kulttuuri-identiteetti ja kasvat*us. Suomen kulttuuriperintökasvatuksen seura.

Seuranta ja arvointi

Työajanseurantajärjestelmä sekä työn seuranta- ja raportointijärjestelmää on kehitetty. Lisäksi on kehitetty myös asiakasyhteydenottojen kirjaamiseen soveltuva järjestelmä. Tiimin viikoittaisista kokouksista pidettiin muistiota. Suunnittelupäivät järjestettiin keväällä ja syksyllä, jolloin tarkennettiin toiminnantavoitteita vastaamaan aiempaa pienempää henkilöstömäärää. Koulutuksista on koottu mahdollisuuksien mukaan palautetta.

Voimavarat ja talous

Kotipuu-toiminnassa työskenteli RAY:n Ak-rahoituksella neljä työntekijää elokuuhun saakka, jonka jälkeen loppuvuoden tiimi toimi vain kolmen hengen voimin. Ray:n avustus 211 000 €.

Edustukset

Lapsiasiavaltuutetun neuvottelukunta, pysyvä asiantuntija
SPR:n maahanmuuttajaohjelma, ohjausryhmä
THL, Kotoutumisen indikaattorit, ohjausryhmä
Ihmisoikeusliitto, KITKE-hanke, ohjausryhmä
Cultura-säätiö, hallituksen jäsenyys
Hgin kaupunki, MANUVA-hanke, koordinaatioryhmä

KOHDERYHMÄ: Maahanmuuttajat	
Neuvonta	292 yhteydenottoa
Vertaisryhmät	4 ryhmää/ 30 hlöä
Seminaarit, luentotilaisuudet	360 osallistujaa
Vertaisryhmäohjaajakoulutukset (vapaaehtoiset)	14 osallistujaa
Vertaistoiminnan palveluntuottajakoulutukset	6 osallistujaa

KOHDERYHMÄ: Ammattihenkilöstö	
Konsultaatiot ja tiedotus	111 yhteydenottoa
Toimintamallien siirtämiset, alustukset, koulutukset	2797 osallistujaa
Vertaisohjaajakoulutukset	36 osallistujaa
Lausunnot, kannanotot, artikkelit, kolumnit	18 kappaletta

Womento-hanke

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Womenton toiminnalla edistetään eri väestöryhmien välistä solidaarisuutta ja edistetään riittävän työvoiman turvaamista Suomessa. Hankkeessa kehitetään kokonaisvaltaista mallia vapaaehtoisen työuramentoroinnin osalta ja pyritään juurruttamaan se osaksi maahanmuuttajien kotoutumista.

Vaikuttamistoiminnan painopisteenä oli julkisen ja sektorilla toimivien tahojen tietoisuuden lisääminen koulutettujen maahanmuuttajanaisten asemasta ja tilanteesta Suomessa. Keskeisin vaikuttamisen toimenpide oli aiheeseen liittyvät artikkelit ja haastattelut (ks. Kohta Artikkelit ja julkaisut).

Toimintamallit

Mentori-aktori –ryhmämallia testattiin käytännössä ja mallia kehitettiin edelleen kokemusten perusteella. Yhteensä 282 aktoria ja mentoria oli ilmoittautunut mukaan toimintaan Helsingissä, Turussa ja Porvoossa. Toimintaan mukaan on päässyt 214 henkilöä. Ryhmätapaamisten lisäksi järjestettiin useita erilaisia koulutustilaisuuksia sekä aktoreille että mentoreille. (ks. Kohta Palvelut). Naisvaikuttajaverkoston toimintaa ylläpidettiin sekä viestinnällisin toimenpitein ja järjestämällä kaksi tilaisuutta. Mentori-aktori –mallin juurruttamiseksi aloitettiin kouluttaminen vuoden lopulla Itä-Suomen Yliopiston INTOA-hankeen toimijoille. Samoin aloitettiin työuramentoroinnin koulutusoppaan tuottaminen.

Palvelut

Toiminnan palveluiksi voidaan katsoa järjestetyt ryhmätapaamiset aktori-mentori –pareille sekä koulutukset muille toimijatahoille. Tämän lisäksi mallia esiteltiin laaja-alaisesti vuonna 2013 (kts. Luennot).

Luennot ja seminaarit

Muun muassa työ- ja elinkeinoministeriön kanssa järjestettiin yhteisseminaari ja pidettiin työpajaesitys *Metropolis*-konferenssissa. Yhteensä kahdeksaan eri asiantuntijatilaisuuteen on osallistunut yli 600 henkilöä. Kansainvälistä tunnettuutta on saatu, kun toimintaa esiteltiin Maltalla International Organisation of Migration –seminaarissa.

Netti- ja puhelinpalvelut

Womento tarjoaa suljetun Facebook-ryhmän kautta vertaistukea ja informaatiota toiminnastaan.

Vertaistukitoimintaa asiantuntijoiden tuella

Mentorointimallin yksi osa on vertaistuen tarjoaminen ja se tapahtuu ryhmätoiminnan osana (kts. seuraava kappale).

Järjestölähtöinen auttamistoiminta

Womento-hankkeessa tarjottiin työuramentorointiin liittyviä koulutuksia ja toteutettiin ryhmätoimintaa vuonna 2013. Mentoriointiryhmätapaamisia ja koulutustapaamisia oli yhteensä 28 kertaa ja niihin osallistui jokainen aktori/mentori 1-3 kertaa vuoden aikana.

Mediayhteistyö ja kampanjointi

Mediayhteistyön kautta saavutettiin vuonna 2013 yli 600 000 henkilöä. Viestintä keskittyi painettuun ja sosiaaliseen mediaan. Hankkeen Facebook-sivustolla tiedotettiin toimintaan liittyvistä aiheista. Lisäksi hankkeessa mukana oleva aktori piti blogia, jossa hän kuvasi omaa mentorointivuottaan. Facebook-sivustolla on yhteensä 201 jäsentä. Väestöliiton netti-sivuilla julkaistiin lisäksi kolme blogikirjoitusta, jotka liittyivät työuramentorointiin. Vuonna 2013 YLE Fem teki TV haastattelun Womento-toiminnasta. Lisäksi Womento on ollut esillä Educa-messuilla, Expat-messuilla (Turussa) ja Diakin *Tasavertainen yhteiskunta - maahanmuuttajat vertaistuellla osallisiksi* - tapahtumassa. Näihin tilaisuuksiin osallistuivat yhteensä yli 15 000 henkilöä.

Kansainvälinen kehittämissyö

Womento-toimintaa ja työuramentorointimallia on esitelty Maltalla International Organisation of Migration –konferenssissa. Lisäksi Womento-mallia esitellään European Website on Integration –sivustolla. Yhteydenottoja Euroopan alueelta eri järjestöjen toimesta on ollut mahdollisen yhteistyön kehittämisen osalta. Nämä yhteydenotot eivät ole vuonna 2013 kuitenkaan johtaneet konkreettisiin toimenpiteisiin.

Yhteistyö

Kahden virallisen yhteistyökumppanin, Marttaliitto ja Vantaan Nice Hearts, kanssa on ollut mm. tiedonvaihtoa ja yhteistä viestintää. Marttaliiton edustaja on Womenton ohjausryhmässä. Lisäksi on käyty keskustelua yhteistyömahdollisuuksista valtakunnallisesti eri järjestöjen kanssa.

Yksityissektoria on tiedotettu toiminnasta ja kaksi yrityskäyntiä on toteutettu vuonna 2013. Yksityissektorin kautta Womenton toimintaan on tullut mukaan mentoreita.

Aikuiskoulutuskeskusten kanssa yhteistyötä on tehty siten, että ne ovat ohjanneet aktoreita toimintaan. Porvoossa toimiva aikuiskoulutuskeskus on tarjonnut ilmaiseksi tilat käyttöön ryhmätapaamisille. Myös TE-keskukset ovat ohjanneet aktoreita jonkin verran mukaan toimintaan.

Womenton naisvaikuttajaverkosto kokoontui vuoden aikana kerran. Lisäksi heitä kutsuttiin Työ- ja elinkeinoministeriön kanssa yhteistyössä järjestettyyn Afro-hankkeen seminaariin. Turussa on toiminut oma alueellinen yhteistyöverkosto.

Tutkimushankkeet

Satu Kinnunen teki opinnäytetyön *'Womento, Koulutettujen Suomeen muuttaneiden naisten kokemuksia työuramentoroinnista'* Metropolia Ammattikorkeakoululle (Sosiaalialan ylempi ammattikorkeakoulututkinto, Hyvinvointi ja toimintakyky).

Julkaisut ja artikkelit

Monikulttuurisen osaamiskeskuksen juhlaulkaisu *Olemme Muuttaneet ja Kotoudumme* -kirjassa on artikkeli Womento-mallista.

Seuranta ja arviointi

Seurantajärjestelmä on aikataulutettu sopivaksi hankkeen toimintoihin. Seurannassa käytetään Looginen viitekehys -mallia. Toiminnan vaikuttavuuden arviointi on osa loogisen viitekehysten tavoitteellisia mittareita. Talousseurantaa tehdään kuukausittain. Vuonna 2013 hankkeesta tehtiin sisäinen arviointi. Lisäksi mentoroinnista ja sen vaikutuksista toiminnassa mukana olleisiin koulutettuihin maahanmuuttaja naisiin tehtiin yamk-opinnäytetyö, joka osoitti selkeää voimaantumista osallistujien kesken.

Toiminnan läpikäyneille osallistujille tehtiin loppukysely ja vastanneiden parien (n. 20 paria) osalta tiedetään, että hanke on tuottanut huomattavia tuloksia: *yli kolmasosa on saanut työpaikan omaa koulutustaan vastaavalla alalla tai muulla alalla; noin kolmasosa on saanut työharjoittelupaikan omalta alaltaan; kolmasosa on saanut toivomansa koulutuspaikan tai jatkanut jo aloitettuja opintojaan, hakenut tutkimusapurahaa tai perustanut oman yrityksen.*

Voimavarat ja talous

Hankkeessa työskentelee yhteensä neljä henkilöä: Helsingissä hankkeen projektipäällikkö ja kaksi suunnittelijaa sekä yksi suunnittelija Turussa. Hankkeen rahoitus Raha-automaattiyhdistykseltä oli vuonna 2013 yhteensä 220 000 €.

Edustukset

- ♣ Kehys ry:n, hallituksen jäsen, varapuheenjohtaja
- ♣ Työterveyslaitoksen NuMaT-hankkeen ohjausryhmän jäsenyys (kohderyhmä on nuoret maahanmuuttajat)
 - ♣ Auroras-verkosto
 - ♣ Vantaan Nicehearts ry:n Qutommo-hankkeen yhteistyöryhmän jäsen

WOMENTO	
Koulutetut maahanmuuttajanaiset, ensisijaisia edunsaajia	
Mentoreita ja aktoreita	214
Mentoriryhmätapaamisia	28
Koulutuksiin ja alustuksiin osallistuneet	yli 600
Blogit & FB-postaukset	22
Nettisivuilla käyneet	6556